

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLÓTS CADA SEMANA

10 centims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 centims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

¡FORA COMPROMISOS!

BELLAS ARTS

LO MILLOR PRÈMI

Desde que va obrirse la Exposició de Bellas Arts, la immensa majoria dels concurrents sens excepció, igual los inteligents que 'ls profans varen fixarse ab simpática predilecció en una obra escultórica, que colocada á cap de fila, davant mateix del atrí de la gran sala sembla sortir á rebre als visitants. Ens referim al primorós grupo d' Eussebi Arnau, titulat *Bes de Mare*.

¿Quí no s' ha fixat en aqueixa obra, tan plena de vida, tan exhuberant d' expressió, tan primorosament cisellada, que acusa en son conjunt y en sos menors detalls, la inteligencia preclara, lo bon gust innat y la má experta de un verdader mestre?

S' hi ha fixat tothom, menos, á lo que sembla, 'l Jurat de recompensas

No fá gayres días l' inteligent crítich d' art, don Bonaventura Bassegoda, fentse intérprete de las alabansas prodigadas pel públich en general, adjudicava á l' obra del Arnau 'l primer lloch entre totas las que forman part de la secció d' escultura de l' actual exposició. Ella y 'l retrato de D. Marián Aguiló, del mateix autor—deya 'l Sr. Bassegoda—«son las que s' aguantan mes de totas.»

Y alsant la punta del vel sobre 'ls motius que poden haver induhit al Jurat de recompensas á preterir ó á desdenyar una producció tan notable, afegia l' crítich de *La Renaixensa*:

«Es indubtable que aquest hermós treball ha sigut inspirat en altre conjunt de testas premiat al Champ de Mars de París, l' any passat, si no aném errats, mes aquesta inspi-

ració, aquest gènesis de la idea es molt relatiu á nostre entendre y no destrueix ni la originalitat en la manera d' expressar l' amor maternal, ni la brillantíssima factura personal que avalora la obra, presentant duas testas tendras, distingidas, reals en fi, fins á tal punt que sembla que un hi veu á través del marbre la blavor de las venas, y la extremitut de la vida. Si 'ns possessim á discutir respecte á originalitat en art, tal volta aniriam á parar més lluny de lo que permet l' espay de que disposém y tal volta la cuestió degeneraria en personal ab las comparacions que podríam fer y que acuden ara com ara al cap de la ploma. Síans lícit manifestar que creyém de bona fé que las més inspiradas obras d' art, conservant y tot, sa originalitat, no s' haurían creat á no haver-nhi ja d' altres concebudas anteriorment. Y per acabar, als que acusin de plagiar a l' Arnau se 'ls hi pot ben recomanar un bon exámen de conciencia.»

Lo molt que s' ha enraonat sobre aquest particular ens ha mogut á tractarlo, y per ferho ab la deguda llealtat, comensarém per esta-

blir un punt de vista gráfic, posant de costat los dos grupos *Bes de Mare* del Arnau y *Le baiser de l' aieule* de Jean Damp, mirats d' enfront y de perfil.

Devém advertir avants, que, segons informes, lo Sr. Sunyol, individuó del Jurat d' escultura se valgué de una de aquestas mateixas reproduccions fotográficas pera donar per sentat que l' obra del escultor catalá era, no una inspiració, sino un plagi, mes encare que un plagi, una copia del grupo del escultor francés. Y per alló de *Magister dixit* sos tres companys de tribunal, respongueren *Amen*.

Y l' obra sigué reventada... per unanimitat.

Coteji 'l públich las dos obras, cotéjinlas sobre tot las personas inteligents y desapassionadas, y diguin després si no te rahó de sobra 'l Sr. Bassegoda al afirmar com afirma «que las més inspiradas obras d' art, conservant y tot sa originalitat, no s' haurían creat á no havernhi ja d' altres concebudas anteriorment.»

Per la nostra part no volém ni necessitem saber si l' Arnau al concebir la seva obra vá ó no recordarse de 'n Damp; puig fins en cas afirmatiu proclamaria 'l seu triunto la manera lluhida y eminentment personal ab que se 'n ha sortit. Perqué si l' obra francesa val molt y ho demostra 'l fet de figurar actualment en lo Museu del Luxemburg, no val menos l' obra del escultor catalá, de tal manera que al costat de l' Avia besant al net, podria figurar sense desdir en lo mateix Museo la Mare besant al fill. Y aixó que 'l Museu de Luxemburg te alguna major importancia que 'l de Barcelona.

¿Qué tenen de comú 'ls dos grupos? La presencia de una idea análoga en son sentit general: un cap de dona besant á un cap de criatura. ¿Y es tan difícil de concebir aquesta idea que 'l primer que la tinga mereixi una patent exclussiva com las que 's donan en los invents de carácter industrial? En aquest cas l' art escultóric quedaria poch menos que anulat. No hi hauria ningú que s' atrevís á exercirlo de por de imitar á una obra qualsevol, creada anteriorment. Los mateixos membres del Jurat que aquesta vegada han aplicat aqueix criteri estret se veurían en un gran compromís respecte á sas obras mes reputadas.

Lo Sr. Sunyol hauria de restituir la medalla que va valerli 'l séu *Himeneo*, parent molt pròxim del *Himeneo* del vell Campeny que s' admira en un dels salons de la Llotja. ¿Y qué dirém de la séva estátua de Colón, ab la bandera á la má? ¿Acás avants que 'l Sr. Sunyol l' esculpís, no estavam cansats de veure á un Colón aixís hasta en las estampas pintadas relatives al descobriment de América?

Y 'l Sr. Roig, ¿quina

L' obra de 'n Damp.
(De cara)

L' obra de Arnau
(De cara)

L' obra de 'n Damp
(De perfil)

L' obra del Arnau
(De perfil)

EXPOSICIÓ DE BELLAS ARTS

(Revista còmica, (per M. MOLINÉ.)

1044

Un indiscret.

998

Una despreocupada.

488

Lo menja-criaturas.

va recordarse poch ni molt del famós Sant Francesch de Alonso Cano? Cónstili en tot cas que si ho jurava, ningú 'l creuria. No sols se 'n va recordar al concebirlo y al treballarlo, sino que fins se n' ha recordat últimament al reproduhirlo en fusta y pintarlo. Me guardaré de mentir la imatge, qu' está de cos present en l' actual Exposició. ¿De quí sino de Alonso Cano es aquell contrast tan ascétich que forma

'l color pardo del hábit ab lo tó de marfil del rostre y de las mans?

¿Cóm no van veure, Srs. Jurats, que al condemnar al Arnau, se condemnavan ab major motiu á vostés mateixos?

¡Ah, desgraciadament, la passió no veu res: es cega!

A gosar del dó de la vista en lloch de un plagi que no existeix ni remotament haurían descubert desseguida las diferencias enormíssimas que s' observan entre 'l *Bes de l' Avia* y 'l *Bes de la Mare*, dos obras completament distintas pel concepte, pel pensament, pel sentiment, per la intenció, per la forma y hasta per la factura.

Anemho á veure.

**

L' Avia de 'n Damp no 's pot dir propiament que besa al net: apoya la barba sobre son front, com si ni esma tingués pera besarlo.—La Mare besa á son fill ab tan felís expressió, que se sent el contingut esclafit del bes: un bes suau, dols, delicat, august, el bes matern.

Lo netriu ab indiferencia, casi mamantse 'l dit: lo Fill está endormiscat al calor tebi del pit de la mare.

L' Avia arrapa al Net ab una ma seca y nerviosa que sembla una garra; la Mare 'l sosté suaument, com si temés despertar-lo, ab una ma mórbida y fina.

La idea del escultor francés no pot haver sigut altra que posar de costat y frech á frech de una cara decrepita, vensuda pels anys, una carona ignocent y riallera: lo ser que se 'n va del mon y 'l que tot just hi vé: una posta y una albada.

La idea del escultor catalá se cenyeix á cristallisar l' amor fondo, entranyable sentit per una mare envers lo débil fillet que ha portat en sas entranyas y al qual idolátra.

novedat va portar al art escultórich de aquella estatueta de la Industria que figura en lo frontispici del Cassino Mercantil?

Y 'l Sr. Aléu ¿pretendrá que ningú avants qu' ell havia fet may cap Sant Jordi montat á caball y aterrant al dragó, com el qu' ell va esculpir pera ser colcat en lo ninxo ó capella de la fatxada de la Diputació provincial?

Y vosté, Sr. Fuxá ¿juraría que al concebir aquell Sant Francesch que l' Ajuntament va adquirirli, no

EXPOSICIÓ DE BELLAS-ARTS.—*Revista còmica, (per M. MOLINÉ.)*

Projecte de farola pel cap del riu.

Un home desesperat, perquè li ha sortit una persiana al ventre.

—¡No feu soroll, que l'atraparem!

abocetat: de un informe pilot de guix ne surten un coll nerviós y un cap de vella de cara arrugada y un cap de criatura mitj rihent ab inconciencia, aixís com una de las mans secas de la vella y las dos manetas molsudas del infant. Un cop fixada l'intenció, sobra tot lo demás. L' Arnau ab un gust refinadíssim y ab un carinyo que respón á l'amorosa idea que 'l seu grupo simbolisa, ha modelat ab gran primor no sols las testas y las mans sino la sina y 'l tors de la Mare y una bona part del cos del nen, puig tot aixó era necessari per establir l'efecte de la concebuda armonia.

Las líneas de las dos obras son completamente distintas: enérgicas las de 'n Damp; las del Arnau suaus, finas, dolsas com lo bes de una Mare.

Obras d'estudi l'una y l'altra, si la francesa's distingeix per la seva intenció fermament acusada, la del Arnau sobressurt per haver-se apurat en sa execució tot lo primor imaginable. Aquella resulta molt artística; la del Arnau, molt artística y soberanament simpática y atractívola.

**

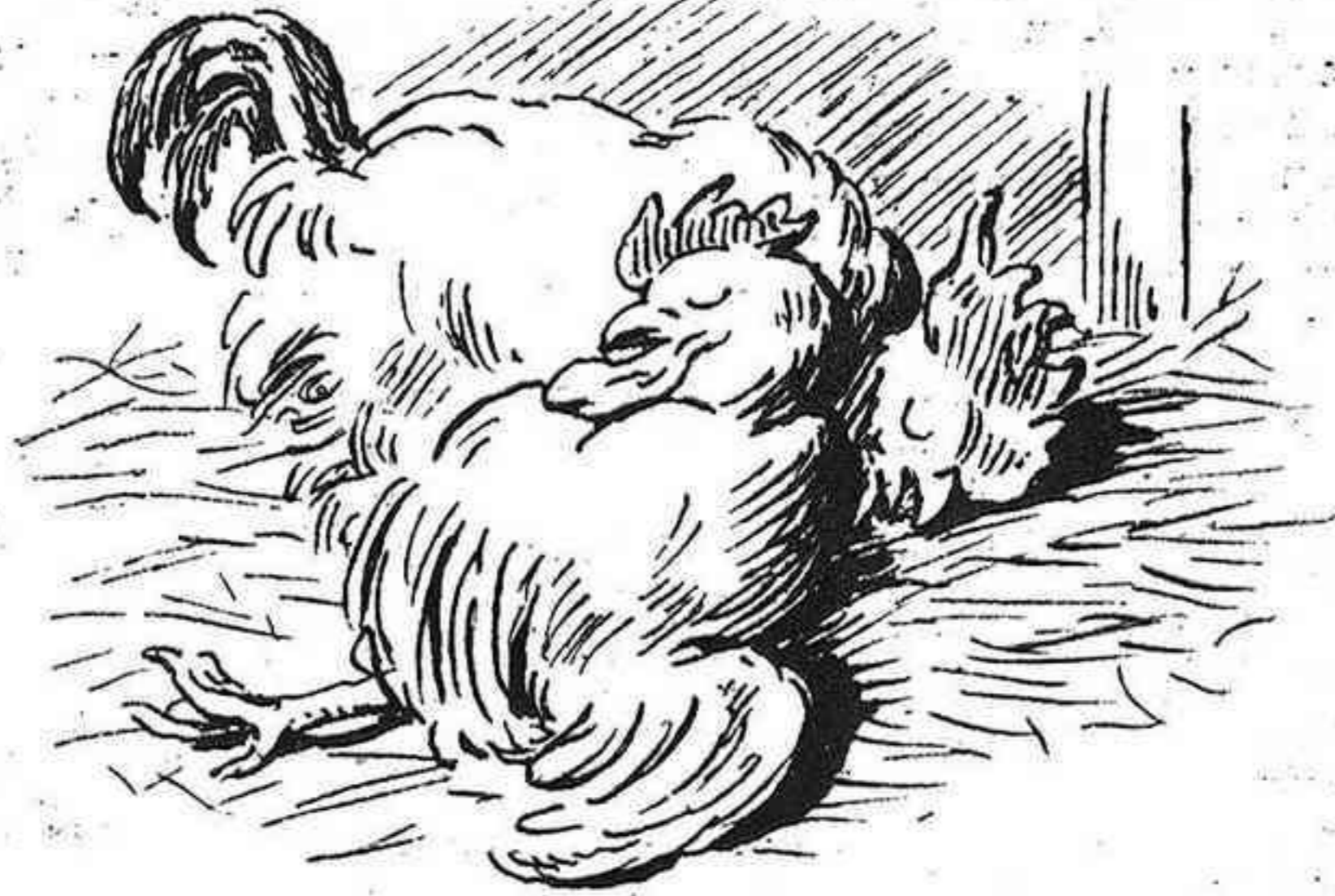
Lo Jurat d'adjudicació no va veure res de lo que 's desprén, sense 'l menor esforços, de aquest senzill coteig. Ni sols va reparar en que no era ell, sino en tot cas el Jurat d'admissió, 'l qu' estava cridat á rebutjar l'obra de l' Arnau, si hagués sigut veritat qu' era una copia ó be un plagi.

A tal punt arriba la passió dels homes, ó millor dit la passió dels companys de professió. A nosaltres no 'ns extranya lo succehit si es cert que 'l que primer va pretendre anular la magnífica escultura del Arnau, sigué 'l mateix que anys enrera, exercint de Jurat en una Exposició nacional de Madrit, va batallar contra un ilustre escultor barceloní, gloria de la nostra terra, fins á conseguir que no li sigués adjudicada la primera medalla per la qual estava proposat. Regla y compás en ma mà, las parts de la figura, buscantli desproporcions: com si 'l mé-

VISTASSO HUMORÍSTICH Á LA FIRA-CONCURS AGRÍCOLA (per M. MOLINÉ.)

Un gall que sab portar las calsas.

Un matrimoni fent la siesta.

rit artístich de una producció s' hagués d' apreciar ab lo compás y 'l regla.—Lo seu sigué també l' únich vot que tingué en contra l' hermosíssim quadro-de 'n Modest Urgell *La oració de la tarde*.

Per aixó tenim motius mes que suficients per creure que al simpátich, y tant modest com meritíssim artista Sr. Arnau, no donantli res, li han concedit lo millor premi de l' actual Exposició. Lo premi que alcansen els que valen, els que treballan, els que progressan, els que logran sobressortir en aquesta terra de miserias y malas voluntats: un premi sense forma corpórea, pero que 's pot resumir en aquell retrá tan práctic y al mateix temps tan consolador, que diu aixís:

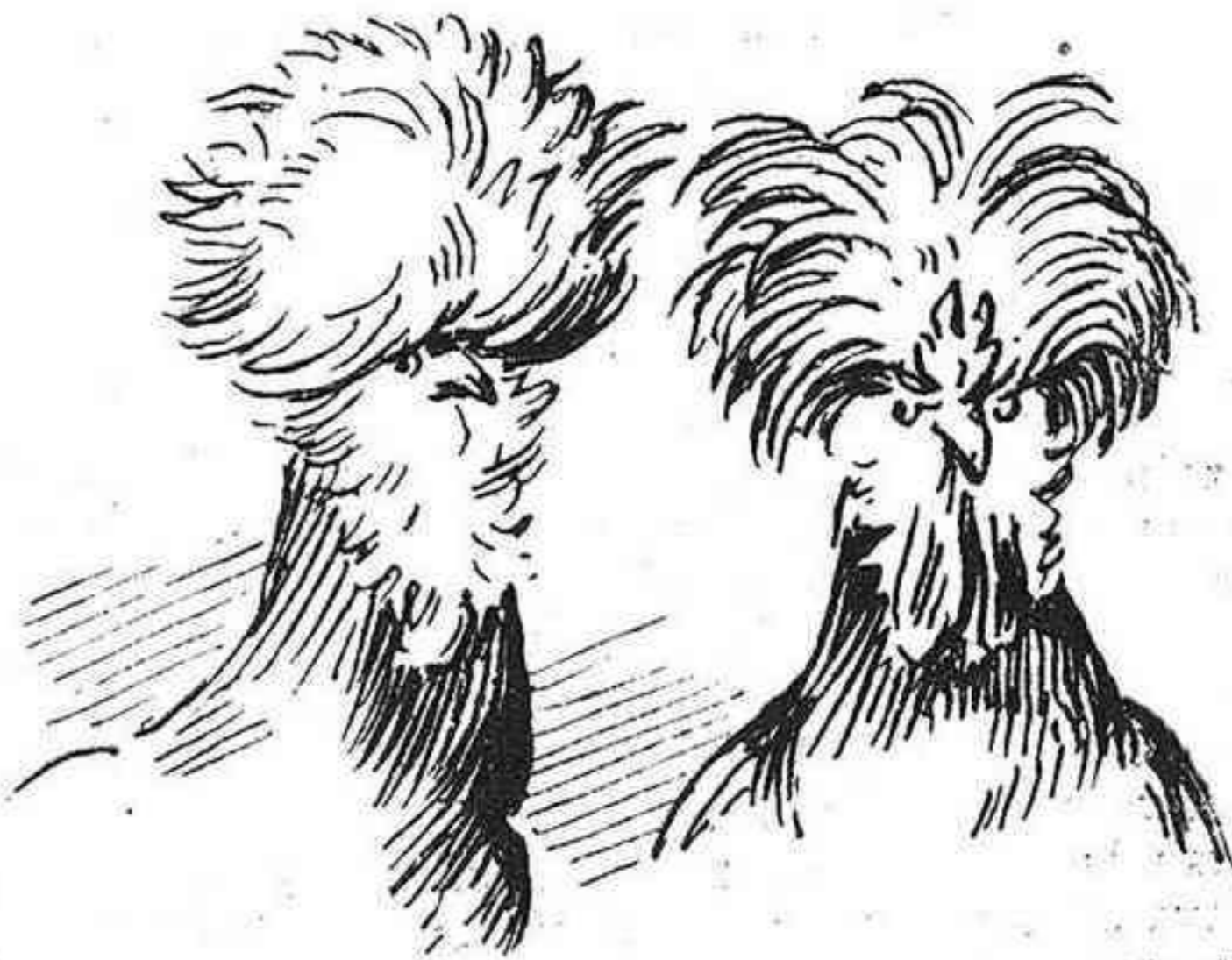
«En aquest mon val mes inspirar enveja que pietat.»

P. DEL O.

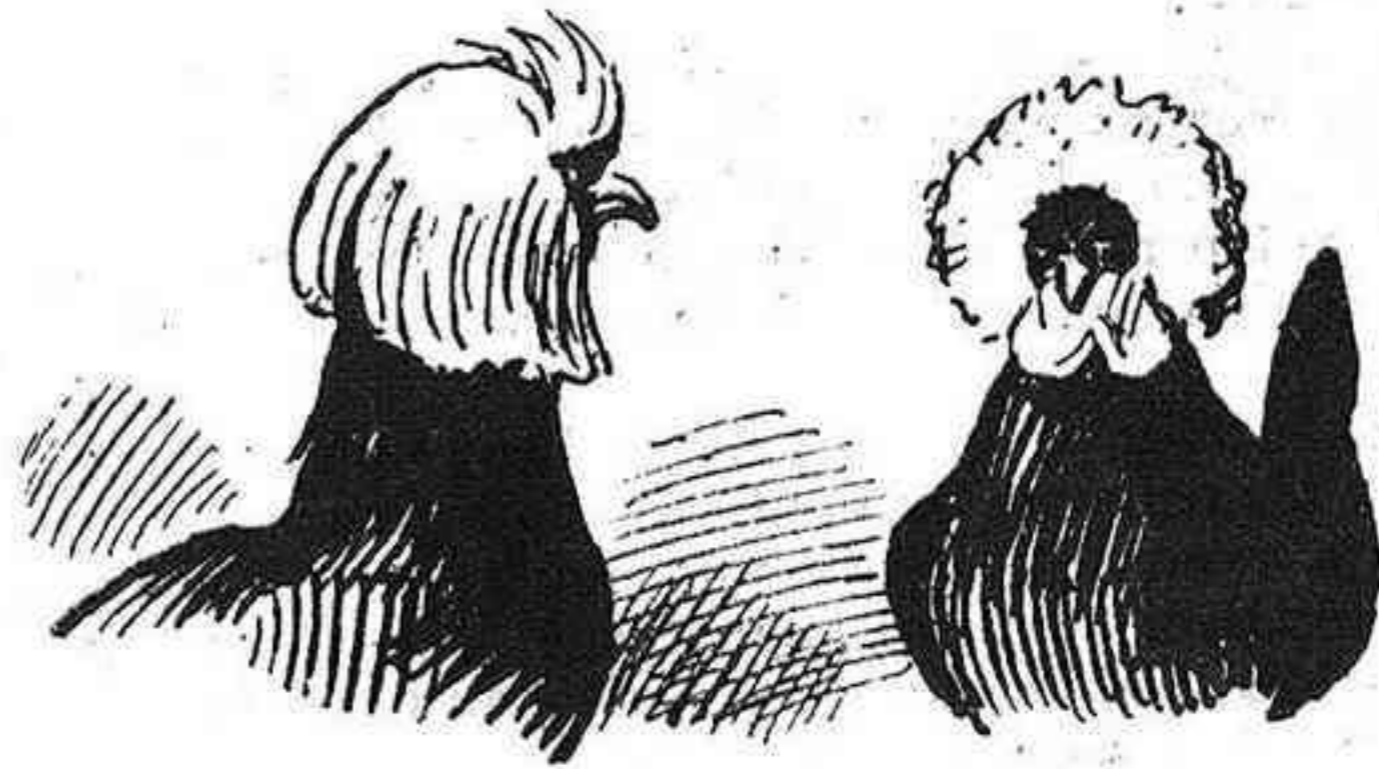
¡MIREULA!

—Miréula com passa—sembla que vol dí:
—fugiu, feume puesto—que passo per qui —
Vesteix á la moda,—tombagas d' or dú
y un collar de perlas—que val un Perú.
Sabateta blanca—calsa cada peu
iqué hermosas! tan blancas....—talment semblan neu.
Hermosa es sa cara,—sos cabells son or,
en fi: una bellesa....—que mata algún cor.
Cap jove es bon mosso—segons ella creu;
un marqués ó un compte—vol per marit séu.
Miréula com passa—sembla que vol dí:
—Fugiu, feume puesto—que passo per qui.

—Miréu la que un día—tant d' orgull gastá
buscant algún compte—per poguers casá;
ha anat fentse vella—y tota ha perdut
aquella bellesa—que havia tingut.
Per conservá 'l rumbo—que jove gastá
sas joyas més bonas—ha hagut d' empenyá,
y ara que sens quartos—per fi s' ha quedat
va buscant als joves—dels qu' en temps passat
á n' ella volían—y ella els despreciá
perque encare creya—un marqués trobá,
y 'ls joves que un día—l' havian aymat
se 'n riuhén y diuhén....—Noya has fet salat.

Dos artistas modernistas.

Senyora y majora.—Una monja.

—Miréu la que un día—tant d' orgull gastá...
pendria ara un jove—dels que despreciá.

PERE PALÁ Y PUIG.

UNA INTERVIEW

Que las apariencias enganyan, es ja cosa universalment sapiguda; pero que hasta enganyessin en materia de religió, sobre tot en la forma en que hi tingut ocasió de comprobarho, no m' ho haguera imaginat may.

Será excés de candor, sobrada bona fé, lo que vostés vulguin, pero haig de dirho ab tota ingenuïtat. Fins ara, quan veyia un individu ab ros y sabre, pensava: Aquest es militar; quan ne veyia un ab sotana y teula, 'm deya: Aquest es sacerdot; al toparme ab un que portés al coll un cové de pans, murmurava: Es forner, y al veure, en fi, una senyora ab hábit, sense fer cap estors d'imaginació exclamava en veu baixa: Es una dona de sentiments religiosos.

Una cosa, no obstant, m' havia cridat l'atenció. Vuyt ó deu anys enrera, las senyoras que portavan hábit eran pocas. De tant en tant y com un exemplar raro, se 'n veyia alguna lluhint modestament la corretja á la cintura y 'l petit escut de plata sobre 'l pit. —Será una prometensa—deyan los transeunts que per casualitat se fixavan en aquell trajo. Y seguían lo seu camí, sense donar á la cosa la menor importancia.

Avuy, y cada día mes, la costúm de portar hábit las senyoras ha adquirit un desarrollo extraordinari. No 's pot sortir de casa, que als cinch minuts no s' haja topat ab mitja dotzena de corretjas xaroladas ó cordons de nusos.

Senyoras reposadas, senyoretas elegants, noyas de la primera volada, damas ab sombrero, jovenetas ab vel; totas semblan esmerarse en fer pública exhibició del seu fervor religiós, cubrint sas formas tentadoras ab la severa falda negra ó 'l místich vestit de color de xacolata.

—¿Qué será aixó?—'m deya jo devegadas observant aquest extrany fenómeno:—¿Será que la devoció s' extén entre 'l sexo femení y 'l hábit se li imposa á manera d' uniforme? ¿Será que 'ls infinits contratemps y tragerias que pesan sobre la societat actual produheixen un augment de vots y prome-
tensas?

No m' ho explicava. D' una part els hábits parlant ab son llenguatge eloqüent; de l' altra, 'l clero lamentantse de la irreligiositat dels nostres días. ¿Qué significava donchs aquesta abundant brotada de trajos religiosos de totas las ordres y de tots los colors?

Vaig volguer saberho... y ho he sapigut. ¿Cóm? Procedint ab lógica y donant al assumpto un desenllás racional.

—Per aygua—vaig dirme—no hi ha com anar á la font. Per embuts, los llauners; per sabatas, los sabaters.... Lo relacionat ab los vestits de las senyoras ¿á qui perteneix? A las modistas. Donchs busquemne una que 's digni desenredarnos aquesta troca.

Aviat la vaig trobar. No citaré 'l seu nom, perque imitant als personatjes polítichs va exigirme la mes absoluta reserva; pero bastará que 'l lector sápigat qu' es modista de cartell, coneixedora de la societat que vesteix, observadora y práctica en l' art de navegar pels mars de la vida.

—Hi notat—vareig dirli, després del obligat preámbul—que avuy son en gran número las senyoras que portan hábit. ¿S' hi ha fixat vosté?

—¡Ay!—va fer ella, posant els ulls en blanch y juntant las mans en actitud de mártir.... de teatro: —¡ja ho crech que m' hi he fixat! No 'n fa poch de temps que aixó dura.

—¿També 'n toca las conseqüencias vosté?

—¿Qué diu?... Vosté mateix podrá calcularho. La meva clientela 's deu compondre d' un centenar de senyoras. ¿Sab cuántas n' hi ha ja avuy que segueixen aquesta... moda? Una trentena.

—¡Caramba!... Pero d' aixó ¿per qué 'n diu moda? Y sobre tot ¿per qué ho diu ab aquest retintín?

—Per.... prudencia; per evitarme 'l disgust d' haver d' aplicar á aquesta costúm un calificatíu mes exacte.

—Parli, parli ab tota sinceritat. Precisament no desitjo altra cosa que sapiguer la veritat pura y neta.

—No; al fi y al cap son parroquianas mevas; demá poden tornar á venir, y no está bé que jo....

—¿Es dir que segons vosté aquestas senyoras que portan hábit no 'l portan per devoció?—

La modista va posarse francament á riure, mirantme ab ulls sorpresos.

—¡Y qué han de portar! ¿Aixó 's creya vosté?

—Jo y tothom.

—Donchs son ben ignocents. ¿Me promet no com-prometrem?

—Li juro... davant d' aquest maniquí sense cap... que 'ns está mirant.

Pues bé: en general, perque en el món en tot hi ha excepcions, l' única causa del desarrollo dels hábits es la falta d' *aquests*...

—¿Quartos?

—Sí senyor: portar hábit no vol dir devoció, ni religiositat, ni vots, ni prometensas, ni res de lo que 's fa veure: l' hábit, traduhit al llenguatge práctic, vol dir poch diners, *quiero y no puedo*, cursilería, ganas de tapar la miseria ab una capa de barnís religiós.

—Pero no comprench....—feya jo, obligantla á ser mes explícita.

—¡Es claríssim! La senyora que 's vesteix com la gent corrent, necessita seguir las modas, modificarse 'ls trajos de la temporada anterior, cambiar los adornos, fer gastos, en una paraula. Mentres que portant hábit, sobre tot si una *ha fet vot* de durlo quatre ó sis anys ¿quí s' extranyará de que sempre vaja ab lo mateix vestit y passi un y un altre any sense acudir á la modista? ¡Si 'l vot ho exigeix! ¡Si la prometensa feta no permet altra cosa!....

—¡Ara ho vaig veyent!

—Tinch experiencia y conech bé la parroquia. ¿La bossa es plena?... Cap senyora 's recorda de que hábits hi haja al mon. ¿S' acaban els fondos?... Corrents al *refugium cursilorum* del hábit. Pot estarne segur: fassi vosté de manera que totas las senyoras que gastan hábit treguin una bona rifa y ¡ja veurá ab quina pressa se 'ls acabarà la devoció, y com correrán á arrencarse las corretjas y 'ls cordons y las faldillas de color de catxumbo!....—

No necessitava saber res mes. Vaig donar las gracias á la sabia modista que com se pot veure ab igual brillo maneja las estisoras que 'l látigo, y al arribar á casa vaig apuntar en lo *Vocabulari del sigle XIX*:

HÁBIT: *Disfrás religiós pera us de senyoras pobres.*

A. MARCH.

GRAN FAVOR

Es en Valls fill d' una pagés que á l' hisenda viu tot l' any, y 'l va enviá á Barcelona á fi de ferlo advocat, mes ell al veurer's ben lliure, ab amichs per tots costats y ab la bossa ben replena, en comte d' estudiar se 'n anava allí á l' Alhambra á fé 'l trenta hú al billar.

Vingueren las assonadas aquellas dels estudiants que cridavan contra 'ls yankees, y en Valls anava al davant portant la nostra bandera y enragullantse cridant: —¡Visca l' honra de la patria! ¡Foch als nort-americanos!—

PARTES TELEGRÁFICHS ILUSTRATS (per M. MOLINE.)

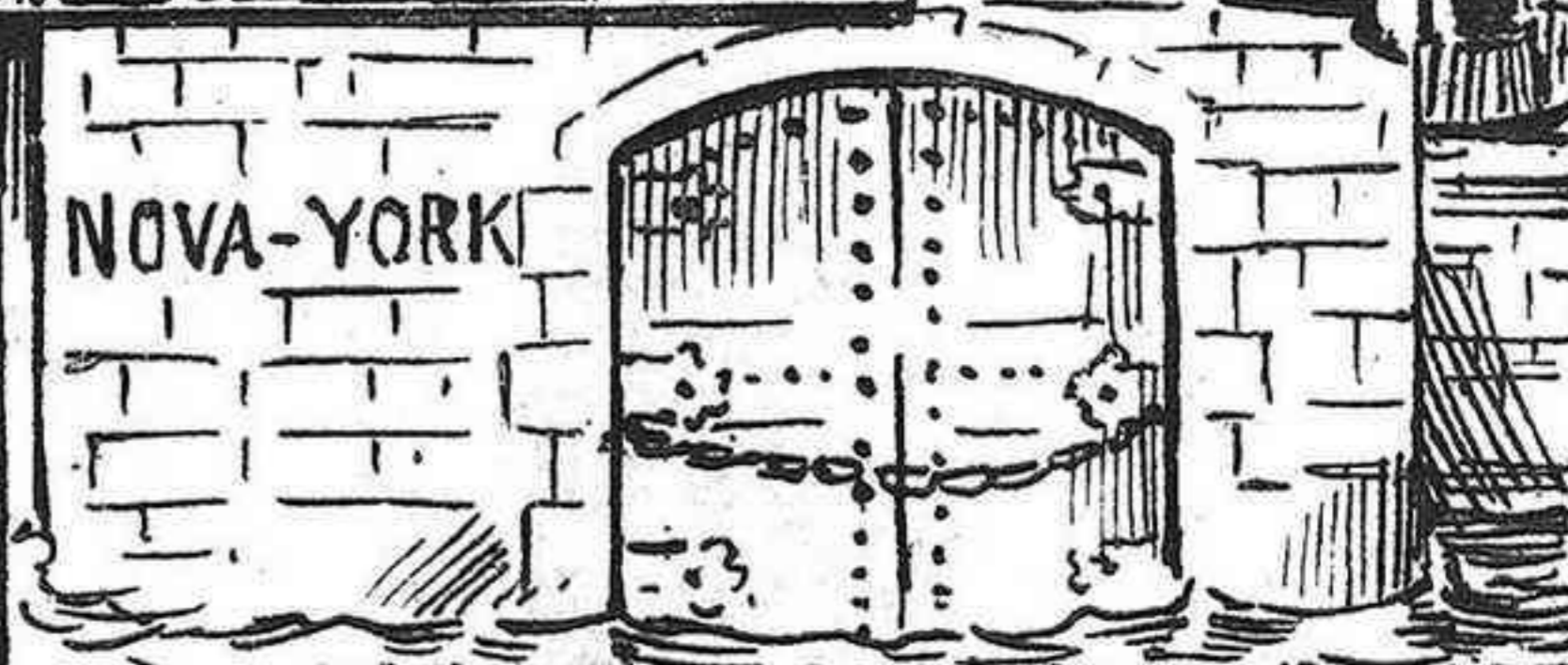
Washington - 1, 3 tarde
Entre ls Ministres Nort-
americans hi ha hagut
petitas diferencias.

S. Francisco. 1, 10 mati
Lo vapor Xhamplis ha suspès
la sortida a causa d'insigni-
ficants averias.

Nova-York. 1, 9 nit
Lo General Merritt
oposa algunes
dificultats a mar-
xar a Filipinas.

Nova-York, 2, 2 tarde
Esta perfectament assegurada la
vigilancia d'aquest Port.

Nova-York 2, 11 nit.
Las fabricas d'armes traballan
dia y nit ab febril activitat.

Cayo-Hueso. 2, 6 tarde
Las tropas expedicionarias estan esperant
ab impaciencia lo moment d'invadir la
isla de Cuba..

logrant fer-se entre aquells joves en pocs dies popular.

Vingué l'època d'exàmens y com es molt natural s'emportà dugas carbassas d'aquellas tan colossals, y un amich tot fenthi broma, li digué:—Noy ¿sabs qué ho fa? Es que saben que ets patriota, per xó te las han donat; prou se pensavan al ferho que 't feyan un favor gran, porque aixís al Nort-América hi podrás anar.... nadant.

ANGEL MIRÓ QUIM.

AL SR. ALCALDE PRIMER

Si las numerosas obligaciones que 'l seu càrrech li imposa li permeten, ¿podria, senyor Alcalde, prestar una mica d'atenció á lo que á continuació vaig á dirli?

No 's tracta, es veritat, de grans empréstits ni de subastas quantiosas; pero espero que sa mirada d'águila sabrá veure la importancia que l'assumpto enclou dintre de sa aparent petitesa.

¿Comenzo?... No es cosa de gayre estona.

Diumenje passat va haverhi foch en una casa de la Rambla de Canaletas que fa cantonada al carrer

deis Tallers. Es dir, va havern'hi... No va avern'hi; pero algú va pensars'ho, y 'ls pitós van sonar com si tot alló anés, de debó.

A tres quarts de cinch de la tarde, 'l carro de primera sortida arriba disparat pel carrer de la Canuda, atravessa la Rambla, á pesar de las senyas que li fa un guardia municipal de que no avansi mes porque allí no hi ha tal foch, y 's planta á la boca del carrer dels Tallers, obstruhint, porque sí, la circulació pública. Ja tenim en lo lloch del *sinistro* un vehícul del cos de bomberos.

Als pocs minuts, atronant l'espai, compareix també pel carrer de la Canuda una bomba de vapor. Ja 'n tenim dos.

A continuació, del carrer dels Tallers arriba un carret ab una manguera. Ja son tres.

Darrera d'aquest vé un altre gran carro ab una escala y no sé quants trastos mes. Ja n'hi ha quatre. Y van compareixent bomberos y mes bomberos, y 'l carrer dels Tallers sembla un Encant y la Rambla un campament, y la gent no pot passar y tothom pregunta:

—¿Pero qué hi ha aquí?

Y si vol dir la veritat, se li ha de respondre:

—Res no hi ha,

—Y donchs ¿y aquestas bombas? ¿y aquestos bomberos?

—Han vingut aquí sense saber per qué y ara s'empenyan en quedars'hi.

—¿Tampoch sense saber per qué?

—¡Ay, sí!... Sembla que sí que ho saben.

D'aixó m'exclamo, senyor alcalde. Jo 'm pensava que 'l cos de bomberos era un institut serio, formal, creat pera apagar fochs, y no per fingir serveys qu' en realitat no s'han prestat. ¡Després dirán dels governs y dels ajuntaments!

Diumenje á la tarde 'ls bomberos no 's van preocupar d'altra cosa que passar un bon rato encantats al carrer dels Tallers.... per motfus qu'ells se sabrán. Hi havia entre ells un moviment de xapas y números y contrasenyas que en veritat va ferme pena. Alló no semblava una reunió de bomberos; semblava un aplech de negociants.

Repartidas las xapas y passada la mitj' horeta que á la güenta tenían interés en fer nosa, van tornáren tranquilament als quartelillos, deixant que 'l públich comentés ab tota cruesa la seva extranya conducta.

Lo que tothom deya: ¿Per qué al arribar lo primer carro no se n'ha tornat desseguida, veyent que no hi havia res? ¿Per qué no s'ha tocat «alto 'l foch»? ¿Per qué, donada la proximitat dels quartelillos, los primers bomberos que han vingut no han corregut á avisar als altres porque no 's moguéis ningú? ¿No hi ha per ventura senyals convingudas? ¿No hi ha reglaments? ¿No hi ha direcció?

—No li sembla, senyor alcalde, que al públich la rahó li sobrava?

Ciudadá, barceloní, que contribuheixo com els demás á pagar las cargas públicas, no 'm convé per cap concepte que 'l material dels bomberos surti al carrer per un tres y no res, exposantlo á averías que 'ns costan un ull de la cara.

Lo cos de bomberos ha de servir per apagar incendis y no per passar mitjas horetas á las cantonadas repartintse xapas... que alguna representació deuen tenir per ells.

Las bombas que la ciutat els ha confiat han de servir per apagar fochs y no per entregarse á una especie de *sport* desagradable á la vista y gravós pels nostres interessos.

Y, he dit, senyor alcalde.

Esperant que farà d'aquesta carta 'l ús que li sembli mes convenient, se despedeix de vosté,

UN QUE HO VA VEURE.

MONTANYESA

Aixís me deya á mi una hermosa nina

d'ulls blaus y cabells negres:

—Crech que ve de ciutat vosté? ¿fa jove?

Vaig contestar:—Sí, nena.

—Diuen que alió es molt gran, que hi han moltes casas, una pila de centas,

y que hi han molts carrers, plassas, passejos,

cotxes de tota mena.

Y de gent jòh de gent! molta, pro molta.

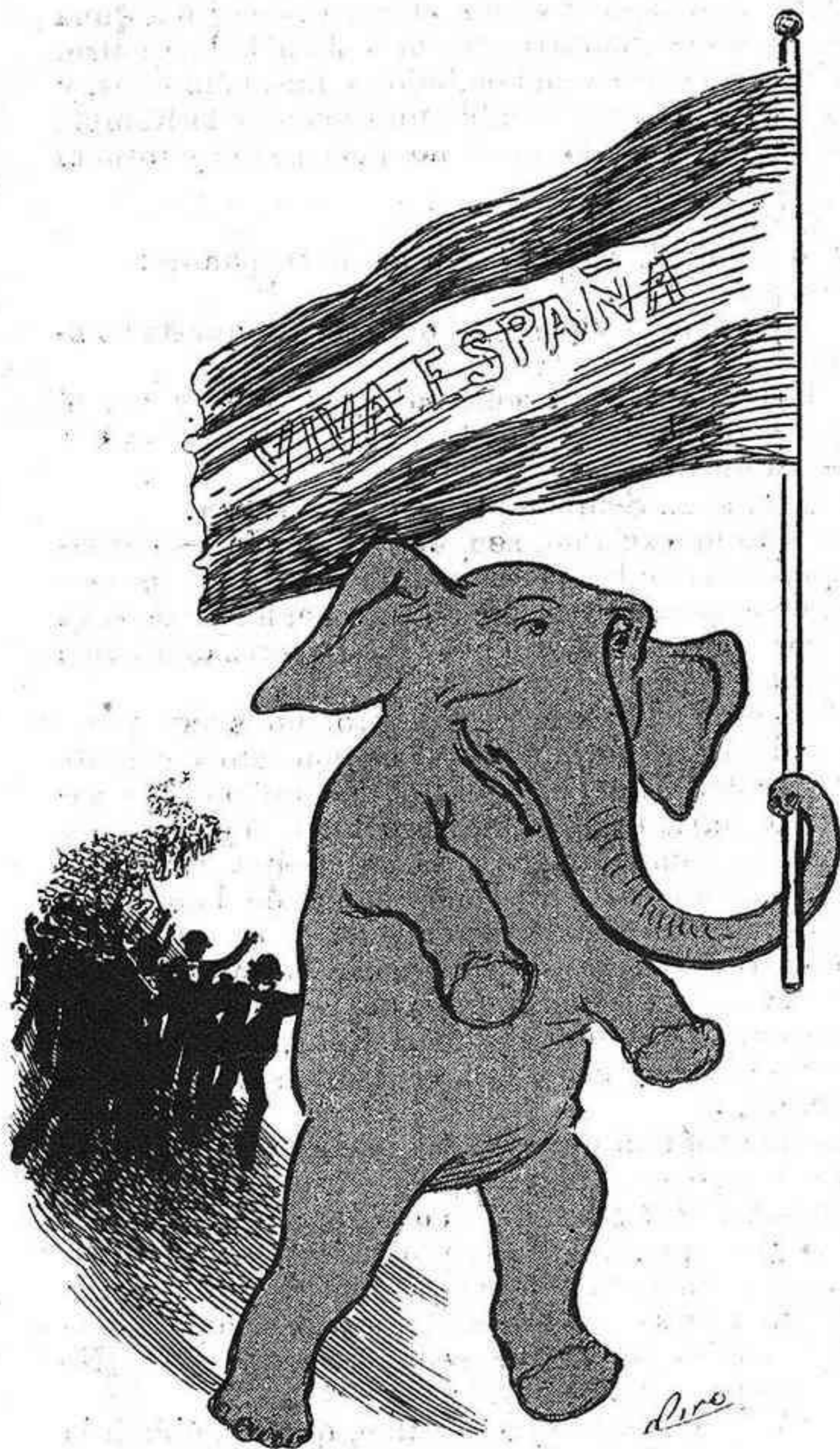
LA DESUNIÓ DE LAS FAMILIAS, Ó SIGAN LAS DUGAS EXPOSICIONS (per J. LLUÍS PELLICER.)

—Nosaltres aném á Bellas Arts.

—Donchs nosaltres anirém á l' Agrícola.

L' AVI PATRIOTA

—No ho creguéu que totes las grans potencias us abandonin. La meva trompa sempre estaré al vostre costat.

y que quan ve lo vespre,
encenen pels carrers, una llum... blanca.
—Tú vols dir, llum eléctrica.
—Sí, senyor, sí, es aixó, y á més van dirme
que hi ha molta riquesa.
—No ho creguis, filla meva, que t' enganyan,
allí, sols hi ha miseria.
—¿Miseria? no hu crech pas. D' aquí una noya
que era una amiga meva,
se 'n hi va anar y diu que ara te un cotxe,
joyas, vestits de seda...
Jo allavors fit á fit vareig mirarla
¡pobra hermosa innocent!
y á cau d' orella molt baixet vaig dirli:
Escolta hermosa nena:
á aqueixa amiga teva qu' es tan rica,
¡pobreta! ¡compadeixla!

SURISENTI.

TEATROS

LIRICH

La comedia *¿Infiel?* del italiá Bracco, arreglada per en Sellés y en Tedeschi á la escena castellana, es una preciositat, un verdader encant. S' ha fet un mérit de que ab sols

quatre personatjes en Tamayo sostingués l' acció de la famosa comedia *Lo positivo*; donchs bé: en *¿Infiel?* los personatjes ni á quatre arriban: son tres no més (descartant als criats): lo marit, la muller y un pretendent á amant que no arriba á serho. Aquest *terceto* desarrolla una acció nutrida, interessant, magistralment combinada, embellida ab rasgos de verdadera originalitat, com lo desenllás de l' obra, y ab un diálech primorós y espiritual, que bull constantment com lo xampany dintre de una copa de transparent cristall.

L' espectador se sent encisat davant de tanta hermosura, realçada per la magnífica execució á cárrech de la senyora Tubau, qu' en aquesta obra está en son verdader centre y dels Srs. García Ortega y Morano felicíssims intérpretes de sos respectius papers d' amant y de marit.

Pel meu gust la comedieta *¿Infiel?* haurá sigut la verdadera joia de la present temporada.

**

Aquesta nit estreno de l' arreglo del drama de Sardou: *La Corte de Napoleón*.

NOVEDATS

L' éxit del drama de 'n Guimerá *El Padre Juanico*, que á Madrid va ser tan ruidós, ha sigut á Barcelona molt relatiu. Tal vegada las mateixas ponderacions de Madrid van perjudicar-lo, en quant el públich d' aquí n' esperava maravellas, y *El Padre Juanico* no pot oferirlas y menos representat en castellá davant de un públich de Catalunya.

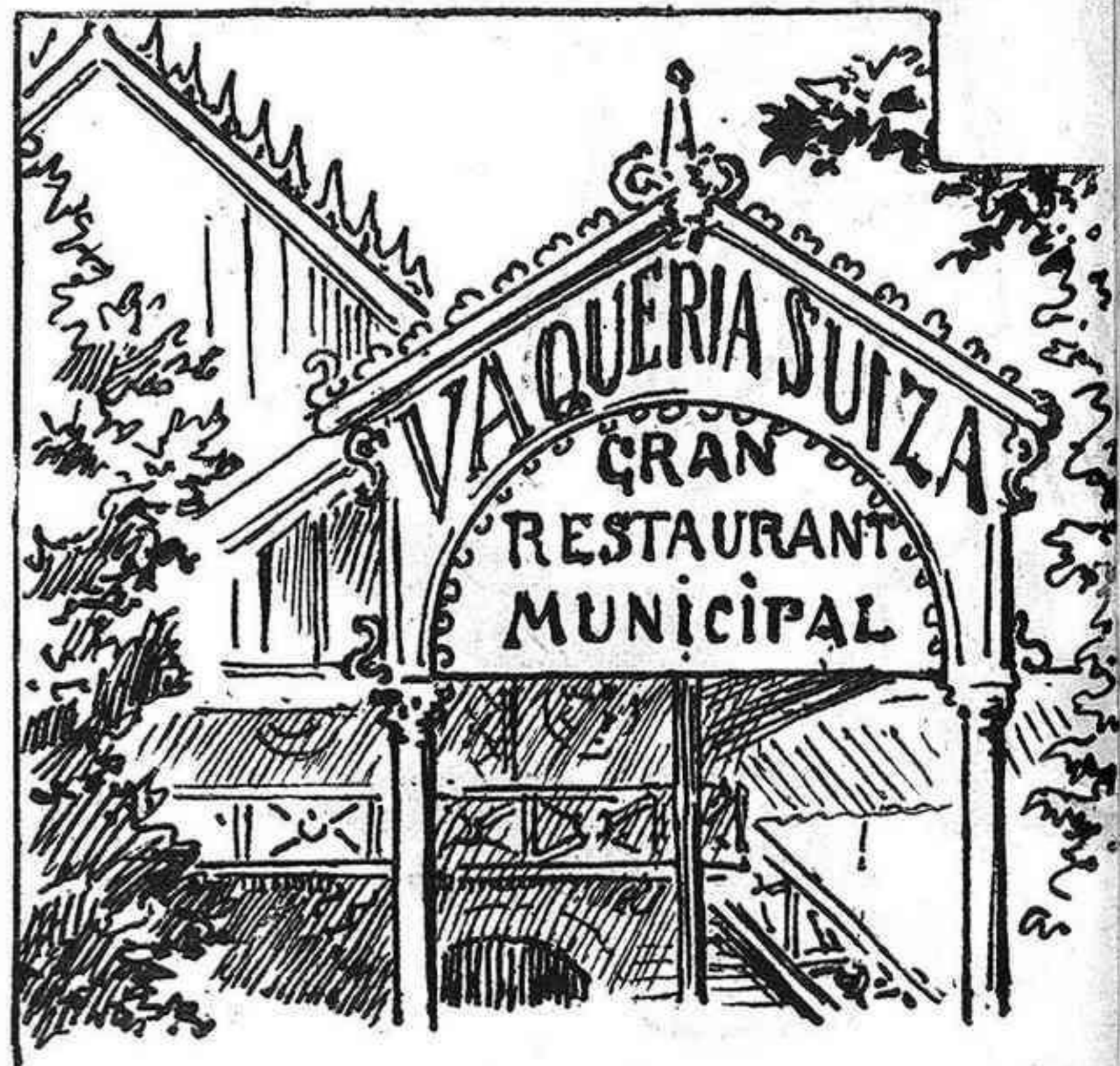
Lo que á Madrid semblavan notas espléndidas impregnadas de color local molt castís, aquí resultan en alguns casos xocants anacronismes. Ni ab la manera de sentir los tipos de la terra, ni ab l' accent ab que els actors pronuncian algunas paraulas catalanas, ni ab los trajos ab que 'ls vesteixen logran realzar la producció, ans bé la perjudican, establint éntre l' escenari y la sala una especie de barrera de glas, que refreda, sent aixís que las obras necessitan per triuñar lo calorós entusiasme del públich.

Per altra part l' acció basada en la poética supervivencia dels amors de un bover y una pobilleta, contrariats per l' egoisme de un parent, mal administrador dels bens de l' última, es massa reduhida per omplir tres actes. D' aquí la languidés qu' en l' obra s' observa; d' aquí també que 'ls episodis preponderin sobre lo principal.

Constituheix l' obra un idili que s' enllassa ab un melodrama.

Personatjes idilíachs: en Toni y la Rosó y son protector Mossén Janot; personatjes melodramátichs: Llorensó y l

LA MILLOR INSTALACIÓ DEL PARCH

Per ara, 'ls concursos més animats son los que se celebran aquí.

seu pare; personatjes epissódichs: tots los restants, incluinthi la germana del rector ab sas antipatias contra la muller del arcalde. Aquests elements, en sa essencia tan diversos, no s' arriban á refondre. De la barreja 'n surt un efecte extrany que no logra conmourre al públich, conquistant la seva identificació ab l' obra.

En algunas escenas de conjunt, com las que s' originan de las rivalitats de las dos confrarias de la Vergu del Roser y de Sant Francesch hi predomina certa nota exagerada que no respón á una felís y justa observació: de alguns diálechs entre Toni y Rosó se 'n desprén una ingenuitat poch expontánea y algun tant pueril.

Se veu que 'n Guimerá al apartarse de son género predilecto, sacrificant l' esclat de las passións á la pintura externa, ha hagut de fer un esfors, violentant la inclinació especial de son geni poétich. Lo Guimerá de sempre no s' ofereix fins al últim de l' obra, en la escena de la brega de Toni y Llorensó, interrompuda per la professó de la Vergu... y encare al final ens hi sobra aquell quadro de gran efecte teatral, pero massa compost, ja que no 's comprén que 'ls feligresos que assisteixen á la professó, no acudin presurosos á prestar auxili á Mossen Janot, ferit de una bala, y 's quedin ab los ciris als dits, formant un quadro plástich.

Respecte á la execució del drama, s' ha de confessar que 'ls actors fan lo que poden; pero els hi falta l' *accent catalá*. No parlo sols del llenguatge, sino del que 's desprén de tota la figura dels personatjes.

EN LOS DEMÉS TEATROS

Ab l' éxit de altres anys s' ha presentat en lo *Circo Equestre*, la pantomima *Cendrillon ó el Zapatito de cristal*, posada ab esplendides. Gran atractiu per la gent menuda.

L' *Eldorado* ha posat fi á la temporada. Una de sas últimas notas sigué 'l benefici de la Sra. Fernani, que va interpretar de una manera acabada junt ab lo Sr. Duval lo diálech del celebrat López Silva *De vuelta del presidio*.

En lo Teatro *Granvia* s' ha estrenat una sarsueleta titulada *El dia del juicio* que ha tingut sols un éxit passador. En cambi *La viejecita* 's va eternisant en lo cartell.

Al *Nou Retiro*, la bella Geraldine ab la carrabina fá notables *blancos*... pero no tants com ab sas miradas. ¡Quína dona més caya!... En sos éxercis sobre 'l trapecí 's distingeix també notablement.

Lo primer concert de la *Societat Euterpe* de Clavé sigué un éxit complert: la major part de las pessas del programa tingueren de repetir-se.

N. N. N.

A UNA ENCAR...NACIÓ

Ultimatum

Desde aquell dia que varem rompre las *hostilitats* tothom á casa 'm mou guerra y no 'm deixan tranquil may. Total ¿perqué? ¡Malvinatje! perque vareig intentar ab mos brassos *bloquejarte* sens lo més petit combat,

Sé que ta mare fa corre que jo 't volia *apressar* perque al moment d' atrapar-me va veurem ben *perretwat* y *carregat*... de romansos *disposat* á ... *disparar*.

Te sort que jo soch *pacifich* y ara 'm trobo en un *estat* que creá *enemichs* no penso perque hi entrat d' *oficial* al carrer de *Sant Domingo* en un magatzém molt gran de *bateria*... de *cuyna* que l' amo es un tal *Don Pau*.

D' altre modo t' aseguro que com á bon catalá que soch y fill de *Cervera* li treuria al sol els draps y á aquest *morro* que demostra *ofensiu*, per tot ahont va, em veuria ab prou *potencia* per ferli *averias* grans;

—Ja que á ran de terra no sé may que fé,
veyám si pels ayres m' anirá mes bé.

fins ara, tot vent en popa
li hanat, pro a ra, ja veurás
com aixó que té que 's posa
feta un lleó y que al instant
está armada, será fácil
que baixi velas aviat
perque si está acostumada
á tractá ab porchs, va molt mal.

Si ab mí arriba á tení un coque
creu que no gastaré pas
ni una paraula cuberta;
li esbombaré net y clá
que un dia jo la vaig veure
al carrer de Montserrat
vestida á tall de bandera
fent molta publicitat;
ja 't dich jo que feya tropa
ab un cap-vert al costat.

Li diré, sense que 'm pesi,
que sé que va aná al Encant
á compra una americana
per ton pare, y va pagar
ab pessetas filipinas;
que fa corre pel vehinat
que té terra allá á la Habana
y de carbó 'n deu... la mar.

Li diré que te uns pens grossos
com una llanxa y que quan
camina, un mosso d' esquadra
sembla, ab els passos que fa,
y en fi, que ab un fragata
es digne de comparars'.

Ara 't dich á tú ab reserva
que si vols tornar la pau,
tingas molta fortalesa,
fés el cor fort y demá
vina al carrer de Pelayo
que la Victoria obtindrás.
Ab una entrevista rápida
y molt lleugera á n' allá
lo que 't mani la conciencia
podrás fer; puig jam ay... cá!
voldré que un altre t' estimi
ó que 'n do nguís que parlar.

Com jo no soch temerari
terror no t' haig de causar,
protegits per nostra causa
farém furor ja ho veurás.
Val més algo ca-no-nada
ab aixó, noya, ja ho sabs.

J. STARAMSA.

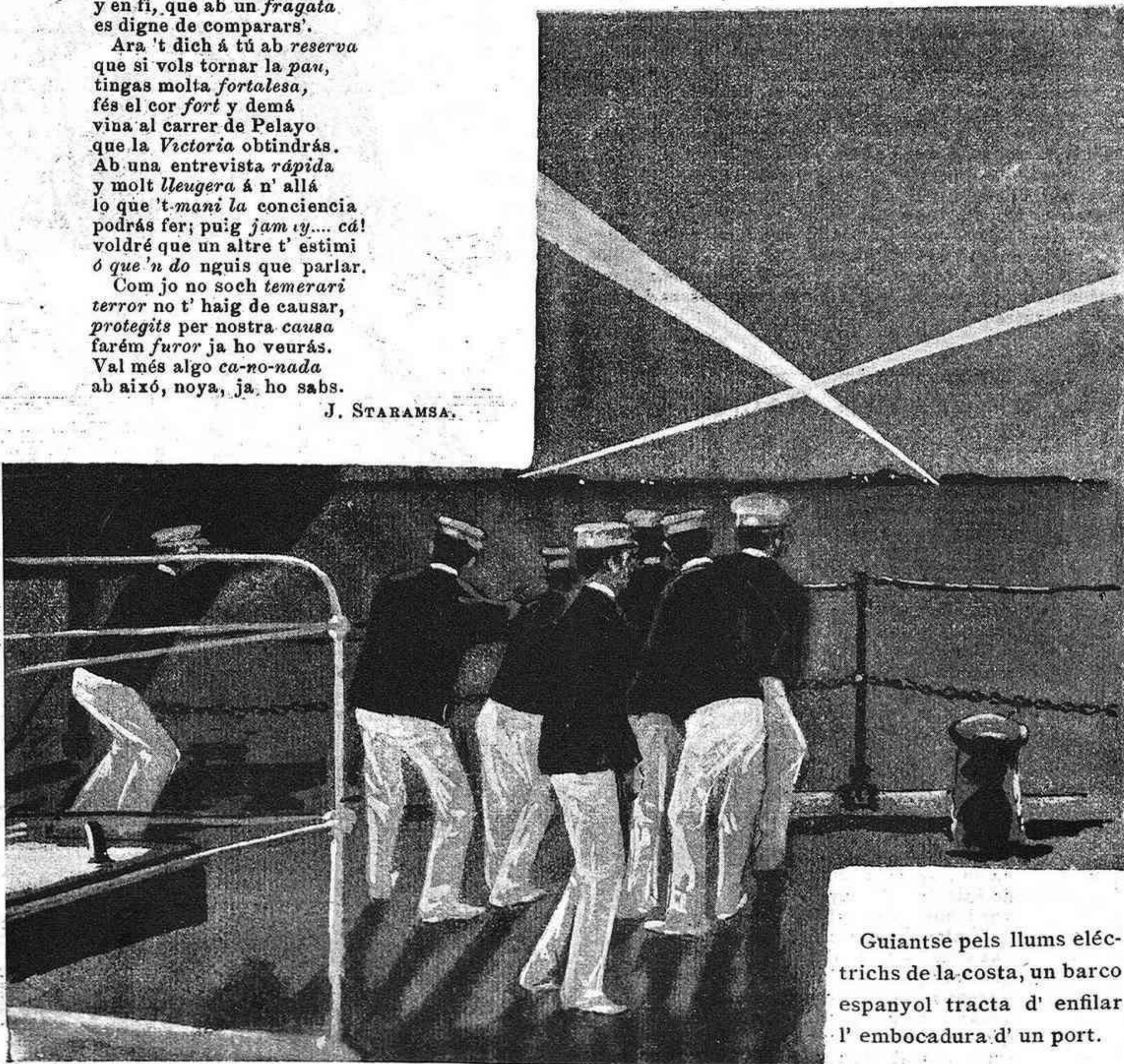
Segons noticias, la Diputació Provincial, inseguint una costum molt laudable se proposa adquirir algunas de las obras que figuran en l' actual Exposició de Bellas Arts.

Es de notar que aquella ilustrada corporació, en semblants cassos, fá la tría després que ja l' ha feta l' Ajuntament, y ab tot y aixó se dona ab molta freqüencia 'l cas de que las obras per ella adquiridas aventatjin en mérit é importancia á las que adquireix la corporació municipal.

Será que disposa de millors assessors, ó que te mes bon gust ó que no 's mostra propicia á secundar certas y determinadas influencias que no tenen res de artísticas.

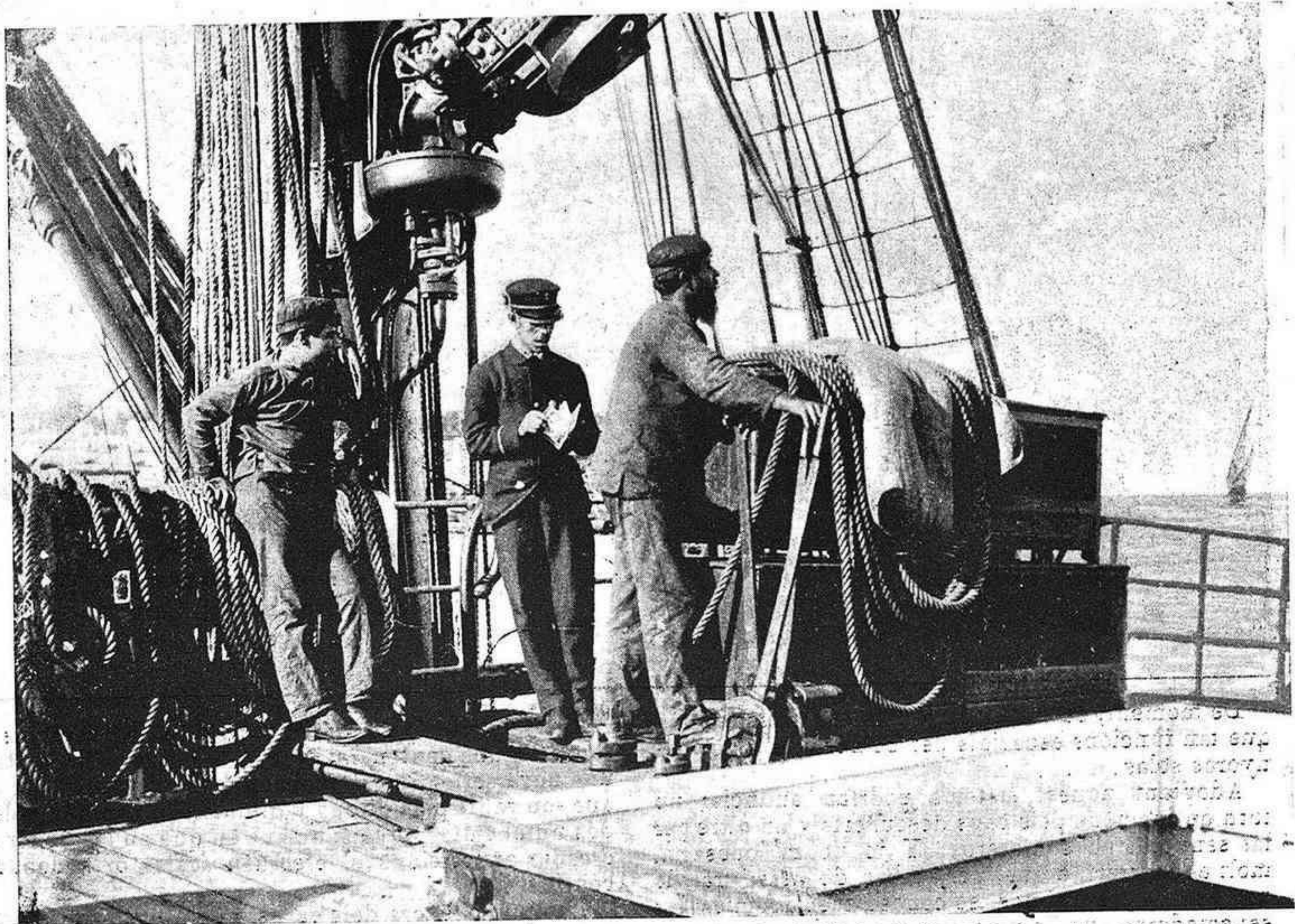
**

NOSTRES MARINOS

Guiantse pels llums eléctrics de la costa, un barco espanyol tracta d' enfilear l' embocadura d' un port.

TRAVESÍA PERILLOSA

—¿Serán enemichs?

Enguany la tría podrà ferla ab mes facilitat que may.

Aixís, en la secció d' escultura trobarà *Un bes de Mare* tan primorós y tan sentit qu' está reclamant un lloch en las coleccions de la provincia.

Si la Diputació 's decideix además de una bona adquisició farà un' obra de reparadora justicia.

Gran saragata diumenje á la Plassa de Toros, en honor del Sr. Samaranch, president de la corrida. Lo públich en massa demanava que 'l portessin al Govern Civil.

¡Magnífich redolí per quan s' hagués d' escriure l' auca de *El Presidente malo!*

«Le llevan preso.»

Ab la gracia fúnebre que 'l distingeix va fer ces-
sar la sort de varas quan encare 'l toro estava molt
sancer... ¿Y qué va succehir?

Que arrancant de dret contra 'l matador Velasco
'l va enganxar produhintli una ferida de molta con-
sideració que potser li arribi á costar la vida.

Casi la segona part de 'n Juanerillo.

Qualsevol diria que 'l Sr. Samaranch, al presidir
una corrida no te altra deria que treballar en pro-
dels seus colegas de l' industria funeraria.

Entre aquesta mena de presidents y unas empre-
sas que no miran gens prim en confiar toros de de-
setxo, totalment ilidiables, á quadrillas inhábils, y
unas autoritats que no fan res per evitar tals actes

de barbarie, creguin que Barcelona adquirirá una
fama de culta que no hi haurá per ahont agafarla.

Perque las de avuy no son corridas de toros, sino
corridas de lidiadors.

O siga la mes iníqua de las explotacions y 'l mes
asquerós dels espectacles.

Si passen los ulls per la plana d' anunciis, yeuran
que lo del número *modernista* de LA ESQUELLA va
endavant. Per ara no 'ls podém dir si será nen ó será
nena; lo que 'ns atrevim á assegurarlos es que será
un número molt *pelagut*, perquè ja se sab que una
cosa *modernista* sense abundancia de cabells, no
pót ser de debó *modernista*.

Ara, alerta y estiguin preparats.

En las funcions de moda y en los estrenos, ja se
sab, la platea del Teatro de Novedats s' ompla de
sombrosos.

¡Y quinas baluernas, Verge santal... Per l' altu-
ra, per l' amplada y pels enfarfechs de qu' están
plenas, aquellas restalleras de creacions modistils se
converteixen en una serie de barricadas, en las quals
s' estrellan las miradas dels espectadors mes coll-
llarchs y mes flexibles. No hi ha medi huma de veu-
re l' escena.

Per las senyoras, los sombreros al cap. Pels es-
pectadors, la funció á las capsas.

L' abús ha anat adquirint unas proporcions tan
escandalosas que l' empresa hauria de pendre una
providencia seria.

EN LA MIRANDA

No busquis, nena encisera,
que en vá tos ulls cansarás:
la esquadra del brau Cervera...
no la veurás.

De moment, bastaria que imités als missionistas que fan funcions especials per homes sols ó per senyoras solas.

Adoptant aquest sistema podrien anunciar un torn de funcions pels caps descuberts y un altre per las senyoras ab sombreros. Y jo no m' oposaria, molt al contrari, á que, per acabar de assegurar lo bon éxit de las últimas, se concedissen premis á las espectadoras que 'ls portessin mes voluminosos.

Una frasse de un aplaudit escriptor sobre 'l drama *El Padre Juanico*.

—En Guimerá s' ha equivocat. Y de tal manera qu' en lo desenllás de l' obra, fins fa matar el protagonista *per equivocació*.

Parlant del poeta mallorquí Tomás Forteza, mort á Palma 'l día 21 del passat mes de Maig, diu *El Diario del Comercio*:

«Sus cuentos, publicados en varios periódicos de Madrid, fueron muy celebrados, y en la época de la bohemia literaria, tuvo en la corte renombre de ingenioso y agudo.

» Muchos de sus chascarrillos y anécdotas se conservan aún vivas, y no son pocos los almanaques y secciones amenas que se nutren de sus trabajos. Fue periodista muy batallador.»

El Diario del Comercio s' equivoca de mitj á mitj. Y ben bé se li pot dir: —Esos son *otros Fortezas*.

Precisament D. Tomás Forteza no crech qu' en tota la seva vida hagués dit un xiste, ni hagués contat un sol xascarrillo, ni hagués sostingut batalla de cap mena en cap periódich. No era tampoch bohemí, sino un senyor tranquil, apacible y extraordinariament casulá.

Lo Forteza á qui 's refereix *El Diario del Comercio*, es per las senyas D. Guillém, mort ja fa alguns anys á Palma de Mallorca. Per no tenir res de comú ab D. Tomás, crech que ni parents eran.

Al inaugurarse la Exposició de Bellas Arts y l' Agrícola van posarse á la venta uns carnets que costavan quinze pessetas.

Y vels'hi aquí que una vegada s' ha lograt endos sarne alguns centenars, se n' han posat á la venta una nova serie, que s' expenen á cinch pessetas y que son válits pels dijous y diumenjes, es á dir, pels dos únichs días de la senmana en que en las dos indicadas exposicions s' efectúan festas ó 's donan concerts.

Los possehedors dels carnets de quinze pessetas, están contentíssims.

Perque lo qu' ells diuhen y tenen rahó:

—Aquest any ens han ben arreplegat; pero á lo menos ens han donat un avís que sabrem aprofitar oportunament. En las successivas exposicions no adquirirem carnet, fins que 's posin á la venta 'ls mes baratos.

* * *

De totas maneras, aixó es l' únich que al ajuntament li faltava per acabar de arrodonir la importancia de las sévas Exposicions.

Ab la rebaixa de preus, ha seguit la marxa dels empressaris de barracas de figuras de cera.

Ja no mes li falta posar á la venta uns nous carnets encare mes baratos, *para niños y soldados*.

La professó de Corpus, aquest any, en rahó de las circunstancias, será molt curta.

Ja ho veuhen hasta 'l clero ha perdut l' humor.

Y tot perque ab aixó de la puja dels franchs.... no hi ha *ginesta*.

* * *

No obstant y aixó 'ls gegants de la Ciutat sortiran á doná 'l vol... ¡No faltava mes!....

Pero la gegantesa, en lloch d' estrenar vestit, lluhirá 'l mateix que portava l' any passat.

—Ja ho veuhen—deya una pobra dona del poble. —Si dels grans tripijochs qu' estém passant fins els gegants se 'n ressenten ¡cóm no 'ns en hém de sentir els nanos!

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ÚLTIMAS NOVEDADES

JUAN MARINA

TOLEDO. Tradiciones, descripciones, narraciones y apuntes de la imperial ciudad. Ptas. 2.

Mosen Jacinto Verdaguer. **CANIGÓ.** Leyenda Pirenáica del tiempo de la reconquista. Versión castellana del **CONDE DE CEDILLO**, Vizconde de Palazuelos. Un tomo en 4.º Ptas. 12.

DICCIONARIO ENCICLOPÉDICO
DE
MARINA
compuesto según los datos más recientes
POR J. Diaz de Quijano
Tomo 1.º Ptas. 15.

AVENTURAS Y DESVENTURAS
DE
UN SOLDADO VIEJO
NATURAL DE BORJA
Un tomo en 4.º Ptas. 10.

CATALOGO ILUSTRADO
DE LA
EXPOSICIÓN
DE
BELLAS ARTES
Precio 2 pesetas.

MONTSERRAT GUÍA DIAMANTE POR L. GARCÍA DEL REAL
METÓDICA DESCRIPCIÓN DE LA MONTAÑA Y DEL MONASTERIO
Elegante edición ilustrada y encuadernada en tela. Ptas. 2'50.

MI PROFESION DE FE
ANTE
LA IGLESIA ROMANA
por MIGUEL LONGÁS
Misionero que fué de la misma iglesia.
Un tomo Ptas. 1.

TARJETAS POSTALES
Con vistas de edificios, sitios pintorescos y diversas suertes de la corrida de toros.
10 céntimos cada **TARJETA POSTAL.**
La colección de 20 tarjetas Ptas. 1'50.

BARCELONA A LA VISTA
EXPLÉNDIDO ALBUM DE FOTOGRAFÍAS INÉDITAS DE LA CAPITAL Y SUS ALREDEDORES
192 VISTAS encuadernadas con elegante tapa articulada y cordones de seda **8 pesetas.**

ESTÁ ADELANTADÍSSIMA LA PREPARACIÓ DEL
NÚMERO MODERNISTA

DE
LA ESQUELLA DE LA TORRATXA
Ilustració modernista. • Text modernista. • Paper modernista. • Modernisme per tot arreu.
Preu: **9 diners** (moneda modernista del sigle passat).

Si no 'ns enganya la vista • y agafém bé la corrent • nostra **ESQUELLA modernista** • será un aconceixement.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

SANCH ESPANYOLA

—¡Si jo vaig a Cayo-Hueso...
no deixo allí un os sencé!